

РЕЦЕНЗІЯ

професора кафедри транспортного права та логістики,
кандидата технічних наук, професора Харути Віталія Сергійовича на
дисертаційну роботу Коваленко Олексія Лелевича
на тему «**Стратегічне управління розвитком неурядових організацій в
умовах диджиталізації**»

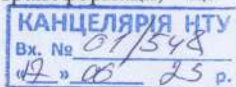
яка представлена на здобуття ступеня доктора філософії
у галузі 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073
«Менеджмент»

**Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науковими
програмами**

Глобальні зміни та виклики сучасності вимагають трансформації стратегічного управління за принципами відкритості та демократичності, включаючи підзвітність громадянському суспільству. В умовах становлення України як правової, демократичної держави громадянське суспільство відіграє ключову роль у забезпеченні збалансованого розвитку, особливо під час безпекових викликів та кризових явищ.

Дисертаційне дослідження набуває особливої значущості в контексті воєнного стану, обмеження ресурсів та глобальної невизначеності, коли традиційні механізми залучення заінтересованих сторін потребують модернізації. Це відповідає пріоритетним напрямам Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні та ключовим завданням євроінтеграційних процесів. Для підвищення ефективності необхідне впровадження інноваційних підходів та цифрових інструментів, які забезпечать широку участь зацікавлених сторін у прийнятті стратегічних рішень.

В умовах євроінтеграції та повномасштабного вторгнення РФ громадянське суспільство України зазнало значної трансформації, що

характеризується збільшенням кількості неурядових організацій та необхідністю гармонізації регуляторних практик із європейськими стандартами. Українські НУО набули стратегічного значення через адвокаційну діяльність, імплементацію рекомендацій ЄС та експертну підтримку реформ.

З огляду на вищезазначене, проведене в роботі дослідження є актуальною науково-прикладною задачею.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до тематичних планів науково-дослідних робіт кафедри екології та технологій захисту навколишнього середовища Національного транспортного університету, зокрема в рамках тем «Обґрунтування застосування сучасних інноваційних підходів для розв'язання складних задач і проблем у сфері технологій захисту навколишнього середовища», номер держреєстрації № 0121U107571 від 25-01-2021 в частині розділу 2. «Інноваційні методи стратегічного управління неурядових організаціях в умовах диджиталізації»; «Розробка методів, моделей, методик та інструментів розв'язання складних проблем та завдань у сфері захисту довкілля та збалансованого природокористування в умовах післявоєнної відбудови України» номер держреєстрації № 0124U001012 від 28-01-2024 в частині розділу 3.1. «Формування методики управління процесами прийняття стратегічних рішень».

Робота також відповідає Планам дій Ради Європи для України на 2023-2026 роки «Стійкість, відновлення та відбудова» та спрямована на сприяння досягненню Цілей Сталого розвитку ООН, зокрема №11, №5, №16 та №17, що підтверджує її практичну значущість та актуальність у національному та міжнародному контекстах.

Наукова новизна одержаних результатів

Наукова новизна дисертаційного дослідження Коваленка О. полягає в розробленні інтегрованого методу стратегічного управління розвитком неурядових організацій (DIY4Change), який органічно поєднує цифрові,

освітні та ігрові компоненти з уніфікованим алгоритмом обробки даних, що забезпечує системне врахування інтересів усіх стейкхолдерів, в тому числі в умовах безпекових викликів.

Автором *вперше* розроблено цифровий інструментарій прийняття стратегічних рішень розвитку НУО, який враховує пропозиції заінтересованих сторін, об'єктивні дані, умови їх реалізації та мінімізує суб'єктивний вплив на конфігурацію рішень із використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Заслугує на увагу *удосконалений* автором механізм управління процесом прийняття рішень розвитку НУО, що дозволяє враховувати потреби цільових груп, прогнозувати вплив результатів рішення та попереджувати можливі ризики на основі чітко визначених критеріїв в умовах невизначеності та обмежених ресурсів.

Особливої уваги заслуговує *розширена* критеріальна база оцінки ефективності стратегічного розвитку НУО, доповнена шістьма новими вимірюваними критеріями, що дозволяє комплексно оцінювати результативність впровадження цифрових інструментів у діяльність неурядових організацій.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій

Наукові положення, висновки і рекомендації, представлені в дисертації, є достатньо обґрунтованими та достовірними, що підтверджується використанням комплексу взаємодоповнюючих методів дослідження: системного аналізу, емпіричного та статистичного методів, порівняльного аналізу.

Інформаційну базу дослідження складають наукові монографії, статті, тези доповідей на наукових конференціях, нормативно-правові документи, статистичні дані, аналітичні звіти проєктів Ради Європи та громадської організації «Форум розвитку громадянського суспільства», що забезпечує комплексність та об'єктивність отриманих результатів.

Автором проведено глибокий аналіз сучасного стану стратегічного управління розвитком НУО, виявлено багатовимірний характер трансформаційних процесів у громадянському суспільстві України та суттєві прогалини в існуючих підходах. Науково обґрунтовано необхідність впровадження комплексного підходу до стратегічного управління НУО з урахуванням не лише економічних показників, але й соціальних, екологічних та культурних аспектів розвитку.

Теоретичне та практичне значення роботи

Теоретичне значення дисертаційної роботи полягає в розвитку теоретико-методологічних засад стратегічного управління неурядовими організаціями в умовах цифрової трансформації. Зокрема, особливої уваги заслуговує розроблений автором концептуальний підхід до формування стратегічних рішень, моніторингу та оцінки результатів стратегічного управління розвитком НУО в умовах невизначеності, небезпек та військового стану, доповнений застосуванням інноваційних цифрових інструментів.

Практичне значення дисертації полягає в тому, що основні положення доведено до рівня методичних розробок і практичних рекомендацій, які успішно впроваджено у діяльність громадської організації «Форум розвитку громадянського суспільства», громадської організації «Фонд розвитку міста Миколаєва», Ради Європи в Україні та Солонянської селищної ради. Зокрема, впровадження методу DIY4Change у діяльність Солонянської селищної ради дозволило скоротити період актуалізації стратегії та розробки і ухвалення «Плану заходів на 2024-2027 роки» в 4 рази, що свідчить про високу ефективність запропонованих автором підходів.

Основні наукові та практичні результати полягають у наступному:

1. Проведено аналіз наукових праць і досліджень сучасного стану стратегічного управління розвитком НУО, який виявив багатовимірний характер трансформаційних процесів у громадянському суспільстві України та суттєві прогалини в існуючих підходах. Вивчення європейських стандартів і кращих практик ЄС та Ради Європи у сфері регулювання діяльності НУО

дозволило визначити потенціал для модернізації процесів стратегічного управління через імплементацію механізмів прозорості, підзвітності та ширшого залучення стейкхолдерів.

2. Науково обґрунтовано метод та інструментарій для напрацювання, аналізу, прогнозування та прийняття стратегічних рішень в умовах диджиталізації, який враховує не лише економічні показники, але й соціальні, екологічні та культурні аспекти розвитку. Дослідження виявило системні проблеми: відсутність стратегічного планування (63%), низький рівень цифрової трансформації управлінських процесів (86%), брак фінансових і кадрових ресурсів (67% і 31%) та дефіцит кваліфікованих спеціалістів зі стратегічного управління (80%).

3. Розроблено метод DIY4Change, його компоненти та інструментарій для вдосконалення процесів стратегічного управління розвитком НУО в умовах диджиталізації, який базується на чотирьох взаємоінтегрованих компонентах: загальній, що забезпечує репрезентативність участі стейкхолдерів; цифровій, яка автоматизує процеси збору та аналізу даних; освітній, орієнтованій на швидке набуття компетенцій; ігровій, що впроваджує елементи гейміфікації для моделювання ситуацій прийняття рішень.

Повнота викладу основних результатів в опублікованих працях

За темою дисертаційної роботи опубліковано 16 наукових праць, з яких 6 монографій, 5 - у фахових збірниках наукових праць України, 1 у іноземному науковому виданні, 8 тез у збірниках матеріалів наукових конференцій та 9 документів авторського права. Кількість та якість публікацій відповідають вимогам, що висуваються до дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Основні положення та результати дисертаційного дослідження пройшли апробацію на 9 вітчизняних та міжнародних науково-практичних конференціях, що свідчить про широке представлення результатів роботи науковій спільноті.

Зауваження та дискусійні положення

1. Теоретичний аналіз міжнародного досвіду діджиталізації стратегічного управління є досить фрагментарним. Відсутній системний порівняльний аналіз успішних практик цифрової трансформації стратегічного управління в різних країнах.

2. Автор згадує про "експериментальні проекти, як «Е-політика» у Мінесоті (1994) та «Онлайнова демократія для громадян» у Великобританії (1996)", однак не наводить аналізу їх результативності та актуальності для сучасних умов, що обмежує практичну цінність дослідження.

3. У дисертаційній роботі недостатньо висвітлено потенційні ризики та обмеження запропонованого методу DIY4Change, зокрема, в контексті його застосування організаціями з різним рівнем цифрової готовності та різними сферами діяльності.

4. Наведена модель 2.12 дуже поверхнево описує умови в яких відбувається діяльність організації. Варто розширити і ввести додаткові критерії оцінки умов, що базуються на таких методах, як SWOT та/або PEST аналіз.

5. Апробація описується на прикладі однієї організації, а провадилась в 5 інституціях. Чому не описано результати апробації в закладах вищої освіти? Варто розкрити загальний, а не лише одиничний результат.

Однак, зазначені зауваження мають переважно рекомендаційний характер та не зменшують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи.

ВИСНОВОК

Дисертаційна робота за своїм змістом, рівнем новизни, теоретичним і практичним значенням отриманих результатів відповідає вимогам МОН України щодо дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії.

Дисертація Коваленко Олексія Лелевича «Стратегічне управління розвитком неурядових організацій в умовах диджиталізації» виконана здобувачкою самостійно, оформлена згідно вимог наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами, внесеними Наказом МОН №759 від 31.05.2019 щодо оформлення і змісту). Робота відповідає принципам доброчесності, характеризується науковою новизною та вирішує науково-практичне завдання, що стосується поглиблення теоретико-методичних засад та вироблення практичних рекомендацій щодо удосконалення процесів стратегічного управління розвитком неурядових організацій в умовах цифрової трансформації.

Дисертаційна робота є завершеним науковим дослідженням, що за структурою, змістом, оформленням та повнотою висвітлення результатів у наукових виданнях відповідає вимогам п.6-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи», затвердженого Постановою Кабінету міністрів України №44 від 12 січня 2022р. (із змінами згідно Постанови КМУ №341 від 21.03.2022р. та Постанови КМУ №502 від 19.05.2023р.), а її автор Коваленко Олексій Лелевич заслуговує присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 07 «Управління та адмініструвати» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Рецензент,

професор кафедри транспортного права та логістики

Національного транспортного університету

канд. техн. наук, професор

Віталій ХАРУТА

